

LUKSEMBURŠKI KOMPROMIS

(eng. *Luxembourg Compromise*)

SEKCIJA: EU i države članice

TEMATSKA OBLAST: Istorija i razvoj EU

POVEZANI POJMOVI: Jedinstveni evropski akt; Zajednička poljoprivredna politika; De Gol, Šarl; Teorije integracije; Savet Evropske unije

INTERNET IZVOR: https://europa.eu/european-union/about-eu/history/1945-1959_en

Luksemburški kompromis je dogovor o odlučivanju u Savetu ministara (današnji Savet Evropske unije) proistekao iz tzv. „krize prazne stolice”. Kriza je nastala usled odbijanja Francuske da učestvuje u radu Saveta ministara tadašnje Evropske ekonomske zajednice. To se odigralo tokom 1965. godine i smatra se prvom velikom krizom u posleratnoj istoriji evropskih integracija.

Francuska se protivila dvema institucionalnim reformama EEZ, smatrajući da se njima direktno ugrožava suverenitet države. Iza ovakvog stava stajao je Šarl de Gol, predsednik Francuske i istaknuti zagovornik sistema međuvladine saradnje (detaljnije: *Teorije integracije*). Prva je bila promena u sistemu glasanja u Savetu ministara za zajedničku poljoprivrednu politiku (prelaz iz jednoglasnosti u glasanje kvalifikovanom većinom). Druga reforma odnosila se na finansiranje zajedničke poljoprivredne politike. Naime, namera je bila da se ojača uloga Evropske skupštine (današnji Evropski parlament) i Komisije u vođenju i finansiranju ove politike. Ostavši u manjini, Francuska nije htela da učestvuje u radu Saveta ministara sve dok se njeni zahtevi ne ispune.

Nakon šest meseci, Francuska je pristala na pregovore, koji su održani 17–18. i 28–29. januara 1966. godine u Luksemburgu. Tadašnji predsednik Saveta ministara Pjer Verner (*Pierre Werner*) jedan je od pregovarača najzaslužnijih za Luksemburški kompromis.

Luksemburški kompromis, poznat i kao Luksemburško pomirenje ili Dogovor o neslaganju, postignut je 1966. godine. Njime je pronađen način da se zaštite nacionalni interesi država, uz odlučivanje kvalifikovanom većinom u Savetu ministara i klauzulu o suštinskom nacionalnom interesu. Država koja smatra da su njeni suštinski nacionalni interesi dovedeni u pitanje može insistirati da se pregovori o toj temi nastave sve dok se ne postigne dogovor prihvatljiv za sve. Zanimljivo je da kompromisom nije definisano šta će se dogoditi ako se takav dogovor ne postigne. Prema francuskom tumačenju, glasanje se u tom slučaju odlaže na neodređeno vreme. U suštini, time je praktično uvedena jednoglasnost za odluke za koje je Ugovorom o osnivanju EEZ bilo predviđeno da se donose kvalifikovanom većinom.

Države članice Evropske unije s vremenom su dopustile da se Luksemburški kompromis tumači kao pravo veta. Luksemburški kompromis se odrazio na usporavanje dovršetka zajedničkog tržišta, a njegove posledice su se osećale sve do potpisivanja Jedinstvenog evropskog akta 1986. godine. Tek njegovim stupanjem na snagu 1987. uklonjeno je pravo veta čime je omogućeno donošenje odluka kvalifikovanom većinom u za to predviđenim oblastima (detaljnije: *Jedinstveni evropski akt*).